

לירושלים בגאווה/יעל סתת ©

מכל העולם אליך עינים נשואות -
עיר של חדש, של חומות וסמטאות!
לרגל עלו אליך מאמינים,
להצילך, נסעו בשער הגיא משרינים;
לאחודך - את הפתל שחררו צנחנים!

עיר בירה -
עיר חזקה ושבירה...
עיר של קדש, עיר של חל -
ירושלים של עם היודע ללחם ולמחל;
עיר שלם,
אליך כמה עם שלם!

ערב רב של צבע וטעם,
שכונות חדשות, מנהגים של פעם!
בליל שפות - לשכנות מברכת,
עיר דוד - מרגש בך ללכת!

בין ים לנהר
עומדת בגאון על ההר -
אלפי שנים צופה אל המחר!
הפרת מלכים, ידעת מלחמות;
שרדת חרבן - גברת על תהומות;
התפתחת - יפופית גם מחוץ לחומות!

עיר בירה -
עיר חזקה ושבירה...
עיר של קדש, עיר של חל -
ירושלים של עם היודע ללחם ולמחל;
עיר שלם,
אליך כמה עם שלם!

ניתוח השיר והצעה לפעילות

שם השיר מרמז על אהבה מיוחדת לעיר ירושלים.
שם העיר אינו מופיע בבית הראשון.
לדובר "ברור" שכולם מבינים שהוא כותב על בירתו ירושלים!
ירושלים היא עיר הקודש שלנו, ומכל העולם נשואות אליה עיניים:
עיני יהודים ועיני בני שאר הדתות!
העיר מסקרנת ויש בה ניגודים המייחדים אותה...
עיר עכשווית, ועיר עתיקה המאופיינת על ידי חומות וסמטאות.
אלפי שנים עולים אליה (לדוגמה):
עולי רגל מאמינים - בתקופת התנ"ך,
צבא משוריין - במלחמת השחרור,
צנחנים – לאיחוד העיר במלחמת ששת הימים!

בבית השני של השיר מודגשות תכונותיה הייחודיות – המנוגדות בחלקן:
עיר בירה – העיר החשובה והמיוחדת בישראל!
העיר חזקה - מעצם קיומה, מעמדה ויכולתה לשמור על אופייה וצביונה לאורך אלפי שנים.
אולם מנגד, העיר "שבירה": ממלחמות, מהחיבור בין חלקיה – הישן והחדש;
ממרקם התושבים בני הדתות והאמונות השונות, ומהחיבור בין דתיים וחילוניים בחלקי העיר השונים.
ירושלים עיר קדושה, אך מתנהלים בה חיי שיגרה...
ירושלים היא עיר של עם – עם ישראל, היודע ללחוץ, כדי לשמור על בירתו,
אבל יודע גם למחול! ירושלים - עיר של עם החולם ושואף לשלום! (לוחם-חומל-מוחל-חולם).
לבירתנו - שבעים שמות: שניים מהם מופיעים בבית הזה: "ירושלים" ו"עיר שלם".
עיר מיוחדת ה"ממגנטת" אליה עם שלם – את בני העם החיים בארץ ואת הכמהים אליה מרחוק!
ירושלים היא ליבו של העם – משאת נפשו!

בבית השלישי - ירושלים סוגונית: הבתים הלבנים, החומות החומות, כיפות הכנסיות המבריקות;
בגדי החול ובגדי השחור-לבן, צבעי השווקים, הניחוחות והטעמים...
שכונות חדשות המנהלות חיים מודרניים, לעומת מנהגים שמרניים בשכונות אחרות...
בליל שפות: עברית, ערבית, אנגלית ועוד שפות של תיירים מכל העולם, המבקרים בעיר.
שם נוסף לירושלים: "עיר דוד" – עיר היסטורית, שמרגש בה ללכת...

בבית הרביעי - עוד כבוד וגאווה:

ירושלים ניצבת בגאון על הר – בין הים התיכון ונהר הירדן.
ממרום מושבה היא צופה אלפי שנים על הארץ הפרושה לפנייה ומצפה למחר – לעתיד!
הדובר מחמיא לבירתו: הכרת מלכים שחיו בך ושביקרו בך,
ידעת מלחמות – ניצחת ונשאת ניצחית,
שרדת חורבן – חורבן בית המקדש הראשון ובית המקדש השני,
גברת על תהומות של צער.
יכולת להם: צמחת, התרחבת, התפתחת ויפיפית גם מחוץ לחומות!

והבית האחרון: כמו הבית השני – חוזר על ייחודה של ירושלים, על יכולתה לשמור על עצמה מאוזנת;
על היופי שלה, על יכולת העם ששומר עליה – ללחום ולמחול, ועל הכמיהה האינסופית של עם ישראל
אליה: לראותה ולבקר בה!

השיר כתוב בחרוזים.
בשיר – פעלים בעבר ובהווה – יש עתיד....
אפשר לתרגל מילים: יחיד-רבים
השיר מציג ניגודים: חזקה ושבירה, קודש וחול, ללחום ולמחול,
וגם ניגודים מורכבים: עיר של חדש לעומת חומות וסמטאות, שכונות חדשות מול מנהגים של פעם...
בשיר - מילים לחיפוש במילון: כמה, למחול, בגאון...
בשיר – ביטויים להבהרה: עיניים נשואות, ערב-רב, מנהגים של פעם, שכונות מבורכת, צופה אל המחר,
בליל-שפות...
שיחה על הקשר היפה והאנושי: "ללחום-לחמול-למחול-לחלום"...
משימות כתיבה: מי היו עולי הרגל? מתי נהגו לעלות לירושלים במהלך השנה?
המשוריינים בשער הגיא – מלחמת השחרור וכיבוש העיר בהזדמנויות נוספות.
איחודה של ירושלים במלחמת ששת הימים והצנחנים ליד הכול המערבי.
רשימה של שמות העיר מתוך השיר, ושמות נוספים של ירושלים.

"מילים בירושלים":

(שור, רש, ים, ליש, שלם, משל, שם, שר, שר, מי, שיר, לשם, לי, לו, רום, מור, לימור, שמר, רשם,
לשמור, ירש, למי, מרושל, מושל, שלום, לש, של, רושם, שמיר, לומר, מורל, מל, יורש, ישר, יושר,
שוליים, שלה, שלו, שלי) ועוד...

מציאת מילים נרדפות בין המילים המסתתרות בירושלים: אריה – , להגיד- , להגן - , עני - , גובה - ...
מציאת מילים הפוכות/מנוגדות בין המילים המסתתרות בירושלים: מלחמה - , עשיר - , כאן - , יבשה - ,

אפשר לחוד חידות ולחפש את התשובה במילים המסתרות ב"ירושלים":

יש סיפור ויש _____ (שיר)

מדינת ישראל רוצה _____ (שלום) עם שכנותיה.

שם נוסף לירושלים שמסתתר בתוך המילה "ירושלים": _____ (שלם)

בעל חיים שמופיע בסמל של ירושלים: _____ (ליש - כינוי לאריה בלשון המקרא)

ועוד...

אפשר לצייר ציורים לשיר.

אפשר לכתוב שיר או סיפור, בעקבות השיר: "**לירושלים בגאֹה**" ועוד...

תהנו,
יעל